

esperanto USA

Bi-monthly bulletin published by the Esperanto League for North America ☆ 5/2001
Dumonata bulteno publikigata de Esperanto-Ligo por Norda Ameriko ☆ Oktobro 2001

Look inside for:

President's message	2
Postkongresa raporto	3
Antaŭkongresa invito	4
From the CO	4
Esperanto on-line	5
New from the Book Service	6
Esperanto in the media	6
Recenzoj	
<i>Avangarde</i>	7

plus

LITERATURA SUPLEMENTO

UNESCO's work in Education, Communications and Culture retains a strong emphasis on the importance of multilingualism and of the protection of linguistic diversity in a globalizing world. Nevertheless, we recognize that such diversity must never be used as a pretext for violence or conflict. This is our challenge. It is one which we share with our partners throughout the world, such as yourselves, who are committed to the goals of the Dialogue between Civilizations. (from the *Message of the Assistant Director-General for Education to the 86th World Esperanto Convention, July 2001, Zagreb*)

THROUGH THE EYES OF A NEWBIE

Richard KINNE

I spent three years in High School learning French. It was, easily, my worst subject in school. My High School had a choice between French and Spanish. The Spanish teacher and I had a "history," so I chose French. At that point in my life, in 1979, I was visiting Canada about once a year. I thought I'd be able to use my French there. Of course, I've managed to visit Canada twice in the 20 years since I've left High School.

I left High School thinking I had no talent for languages, and perhaps I was right. However, I maintained a certain jealousy for people who could speak another language. About 5 years ago I became involved in a Star Trek club in Ithaca, NY. Our captain was a recent Cornell linguist graduate who stayed on in Ithaca to create a computer business. One day a French exchange student walked into one of our meetings. The kid spoke very good English, but our Captain, without blinking an eye, spoke to him in French. The kid was thrilled and we gained a member on the spot. It certainly wasn't that the kid couldn't speak English (because certainly no one else in the club besides the Captain spoke French!) but that this was probably the first time in a long time he could speak to someone in his native language. I never forgot the sight of Captain Anbinder switching between French and English as easily as he turned his head. I wished I could do that.

About nine months ago, just after I started Grad School, I discovered Esperanto. I don't quite remember how, but these days it was probably on the Web. I remember thinking, "If I can't learn THIS language I won't be able to learn any of them." And so, starting out with *Teach Yourself Esperanto* and simultaneously going through *Esperanto: Learning and Using the International Language* I started my journey. Soon I'd signed up with Ken

Caviness (thanks, Ken!) on the Internet for the 10-lesson Internet course.

Due to graduate school, I'm still at my Esperanto studies, probably making slower progress than any Esperantist in history. However, after nine months, several chapters, and 8 lessons with Ken I'm at the point where I can read the Esperanto articles in *Esperanto USA* with only a bit of difficulty and the occasional dictionary, something that I'd not been able to do after three years of French.

I am driving my friends crazy by speaking to them in Esperanto and it's gotten to the point where I fancy my cats can even understand me speaking to them in the language (the two of them are the largest targets of my pronunciation practicing).

However, the beginning of October sees my first big test. Several months ago I made preliminary plans to attend la 8a Internacia Esperantista Semajnfino in Vermont. A couple of months ago I decided NOT to go because I didn't think I was ready. I'm still having a lot of difficulty hearing, and I still tend to stutter when I speak Esperanto. But, several of my linguist friends convinced me that the best thing I could do was immerse myself in that type of environment. Then, over e-mail I met Tomas Alexander, a new member of ELNA's Board of Directors. "Nepre iru al Okemo," he said.

And so, October 5th will see me at my first Esperantist Conference. Frankly, I'm scared to death, thinking that I'll understand about 10% of what is said all weekend, and make a fool of myself every time I open my mouth. But, Tomaso and his friends have convinced me that they'll be understanding and patient and so will everyone else.

With that I jump into the deep end of the pool. What will this Nova Esperantisto find? Stay tuned for further reports i-n future issues of this newsletter.

Esperanto League for North America
PO Box 1129, El Cerrito CA 94530
USA/USONO

☎ 510/653-0998; 📠 510/653-1468
✉ elna@esperanto-usa.org
www.esperanto-usa.org

President/Prezidanto: David T Wolff
Vice President/Vicprezidanto: Grant Goodall
Secretary/Sekretario: Ellen M Eddy
Other Board Members/Aliaj estraranoj: Thomas Alexander, Jennifer Bondelid, Peggy Dolter, D Gary Grady, Angela Harlow, Ralph Lewin, Elizabeth Raible, Orlando E Raola, Derek Roff

Director, Central Office/Direktoro de la Centra Oficejo: Joel Brozovsky
Vice Director, Central Office/Vicdirektoro de la Centra Oficejo: Ionel Oneț

esperanto USA

Bi-monthly bulletin published by the Esperanto League for North America
Dumonata bulteno publikigata de Esperanto-Ligo por Norda Ameriko
Vol. 37, No. 5
ISSN 1056-0297

Editor/Redaktoro: Ionel Oneț
☎ 510/653-0998; 📠 510/653-1468
✉ ionel@esperanto-usa.org

Materials for *esperanto USA* should be sent to/Materialojn por *esperanto USA* oni sendu al:

esperanto USA
PO Box 1129, El Cerrito CA 94530
USA/ USONO
or by e-mail/aŭ e-poŝte al:
e-usa@esperanto-usa.org

The opinions expressed in this bulletin are those of the authors, and don't necessarily represent the point of view of ELNA or its bulletin/La opinioj esprim-itaj en ĉi bulteno apartenas al la aŭtoroj, kaj ne nepre prezentas la vidpunkton de ELNA aŭ ties bulteno.

Reprinting materials from this bulletin is permitted, provided that due credit is given, and a copy of the reprinted material is sent to ELNA/Estas permesate reaperigi materialojn el ĉi bulteno, kondiĉe ke oni ĝuste indiku la fonton kaj ke oni sendu ekzempleron de la republikiĝita materialo al ELNA.

Deadline for the next issue/Limdato por la sekva numero: 29.11.2001.

Sez the Prez

To friends of liberty and justice everywhere, greetings.

We at the Esperanto League for North America have received many messages of condolence, support, solidarity, and friendship from Esperanto organizations and individual Esperantists during the last weeks. These messages came from Australia, Austria, Belgium, Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, the Chuvash Republic, Iran, Italy, Japan, Yugoslavia, Colombia, Korea, Mexico, Pakistan, Paris, Peru, Poland, Romania, Russia, Togoland, the UEA and the UEA at UNESCO.

As President of ELNA, I want to express our appreciation and thanks for these messages. As an Esperantist, I believe that American Esperantists everywhere thank you. As an American, I believe that Americans everywhere thank you.

The United States was not alone in its losses on September 11. Citizens of many nations were murdered. 200-300 people

from Britain are lost or dead – according to one report, the worst loss ever to terrorists for that country. Chile lost some 250 people, Columbia 200, Turkey 130, the Philippines 115, Israel 110, Germany 100-170, at least dozens from Australia, Austria, Bangladesh, Brazil, Canada, the Czech Republic, Ecuador, El Salvador, Ireland, Japan, Pakistan, Russia, India; at least a few from 30 other countries. On that heart-touching day, I was in Bermuda. Even that tiny island lost at least one daughter. Truly, we are all one world.

I send to all of you the condolences, the support, the solidarity, and the friendship of American Esperantists and Americans.

From our hearts, thank you.

David WOLFF, President
dwolff@world.std.com
978/264-0286 (8-10pm Eastern time weekdays, noon-5pm weekends)

FIVE MOST WANTED

by the Esperanto League

These volunteer tasks are on the lam. The League needs your help in apprehending them!

Task: Corporate style guide. Find or write professional guidelines for a unified appearance for all ELNA publications.

Priority: 1. Time: 1-2 hours per week. One-time (English).

Task: Resources Committee head. Do fundraising inside and outside of ELNA, find other resources.

Priority: 1. Time: 1-2 hours per week. Permanent (English).

Task: Talent Bank/Volunteers Committee. Match volunteers and projects through the Talent Bank.

Priority: 1. Time: 1-2 hours per week. Permanent (English).

Task: Coordinator of committee reports. Collect and redistribute quarterly committee reports.

Priority: 2. Time: 1-2 hours per month. Permanent (English).

Task: Constant Amusement Committee/Agent (KAKA). Make certain that the Movement is amusing and fun. May include running around naked. (This post can be anonymous.)

Priority: 2. Time: 1-2 hours per month. Permanent (Bilingual).

APPREHENDED: None in the last month. Check our website for more tasks that need a careful watch!

You do not need to be an expert – but you do need enthusiasm! To help, contact David Wolff at: ✉ dwolff@world.std.com, ☎ 978/264-0286, or 6 Durkee Rd, Acton MA 01720.

VI VOJAĜIS KIEN?

Henry STUDER

“Vi intencas vojaĝi kien?” estis la kutima reago de amikoj aŭdinte mian planon aliĝi grupon de esperantistoj por viziti Albanion post la 86a UK en Zagreb. Jes, ja, Albanio ne estas kutima cellando de turistoj. Sed mi jam dum multaj jaroj estis scivolema pri tiu lando, kiu travivis longan tempon fermita al la ekstera mondo. Do, kiam Lusi Harmon anoncis postkongresan vojaĝon al Albanio pere de Esperanto-Vojaĝservo, mi kaptis la okazon kaj aliĝis.

En nia grupo estis du japanoj, du koreoj, unu finno, du germanoj, unu israelano kaj kvar usonanoj – entute 12 aventuremuloj. Nia gvidanto kaj tradukisto estis albana esperantisto, Bardhyl Selimi Mezini. Li loĝas en Tirana, la ĉefurbo de Albanio, kaj li faris la vojaĝplanon kun helpo de Adem Ymeraj, la estro de Tirana Tours and Travel Agency.

Eniro en Albanion estas iomete komplikika. Mankas flugoj rekte de Kroatio al Albanio. Pro tio ni unue iris aŭtobuse de Zagreb al Slovenio. Post du tagoj en tiu belega lando, ĉe Lago Bled*, ni iris al la flughaveno de Ljubljana, trafis aviadilon de Adria Airways, kaj post iom pli ol unu horo alvenis en Tirana. Bardhyl kaj Adem bonvenigis nin tie, akompanis nin dum la sekvantaj sep tagoj kaj glatigis por ni la vojon (sed ne la stratojn!).

Ni veturis ĉiun tagon per nia propra aŭtobuso kiu havis klimatizilon. Dum nia restado en Albanio la vetero estis varmega kun alta humideco, kiel en multaj aliaj eŭropaj landoj tiutempe. Do, la klimatizilo estis por ni bonŝanco. Ŝajnas ke la albanoj plejparte alkutimiĝas al manko de klimatizado. Kro-

me, la senpluveco kiu regas la landon lastatempe malplenigis la rezervujojn. Pro tio mankas sufiĉe da elektro. Ofte videblas elektro-generatoro sur la trotuaro, antaŭ butikoj aŭ malgranda entrepreno, por funkciigi ion nepre bezonatan kiel komputilon. Plejparte mankis trafiklumoj pro manko de elektro, kaj la trafiko ŝajnis ĥaosa. Tamen mi ne rimarkis eĉ unu akcidenton survoje dum nia longa vojaĝo. Multe helpis la hupo pri kiu ĉiu albana kondukisto certe estas lertulo.

Ni veturis de la urbo Shkodër en la nordo ĝis Saranda en la sudo de la lando. Albanio estas plenplena je antikvaĵoj, ekzemple restaĵoj de greka, romia kaj turka civilizacioj, dum la albana lingvo mem devenas de eĉ pli frua civilizacio, verŝajne de la ilira. Pro tio ĝi malsimilas al la aliaj lingvoj kiuj troviĝas laŭ la norda mediteranea marbordo. Ni vizitis multajn kastelojn kaj fortikaĵojn, kiuj apartenis unue al unu venkinto kaj poste al aliaj sinsekve tra la jarmiloj. La bataloj kontraŭ la turkoj, kiuj invadis Albanion de la oriento komence de la jaro 1415, rolas grave en la historio de la lando. Gjergj Skanderbeg (1405-1468), albana nacia heroo de tiu tempo, ankoraŭ estas alte estimata.

En la sesdekaj jaroj la albana registaro ŝajne timis invadon de aliaj nacioj. Por defendi la landon, la registaro starigis milojn da fungoformaj fortikaĵoj, ĉiu taŭga por unu soldato kiel pafejo. Ĉi tiuj betonaj ŝirmiloj troviĝas de la nordo ĝis la sudo kaj oriente almenaŭ ĝis Berat, la plej orienta urbo de nia vojaĝo. Vicoj de ili staras superrigardante belegajn havenojn kaj insuletojn laŭ la suda dalmatia marbordo, sur la flankoj de mont-

etoj, vice trans larĝaj valoj, en olivarboj, vitejoj kaj paŝtejoj. Jen alia postsigno de civilizacio en la balkana duoninsulo!

La albanaj vojoj ofte estas malglataj, kun truoj kiuj devigis la malgrandiĝon de la aŭtobusa rapideco. De tempo al tempo necesis dividi la vojon kun grego de ŝafoj aŭ kaproj, aŭ kun ĉaro trenata de ĉevalo. Plejparte la vojoj estas mallarĝaj, sed nia ŝoforo veturigis nin tra

ĉiun malfacilaĵon, kaj ni alte taksis lian lertecon.

Ni tranoktis en tri urboj: Tirana, Saranda kaj Berat. Niaj hoteloj ne estis luksaj, tamen tute komfortaj kaj konvenaj. Mankis nur kurteno ĉirkaŭ la duŝejo en la banĉambro, sed eĉ al tio ni (preskaŭ!) alkutimiĝis. Vespermanĝo kutime okazis ĉe la hotelo, sed ni tagmanĝis en restoracioj en urboj aŭ urbetoj laŭ la vojo. La manĝaĵoj estis bonaj, kvalite kaj kvante, kaj neniuj (almenaŭ laŭ mia scio) malsaniĝis dum la tuta vojaĝo. Do, Bardhyl kaj la enlanda vojaĝservo bone elektis la restoraciojn.

Fakte, mi supozas ke ni ĉiuj atendis ian specon de malfacilaĵo dum la vojaĝo. Verŝajne ĉiu havis sian propran maltrankvilon, ĉu manko de pura akvo, ĉu perdo de mono aŭ pasporto al ŝtelistoj laŭ la stratoj, ĉu malfeliĉaj renkontiĝoj kun policanoj ktp. Sed ni maltrankviliĝis vane! Pura akvo malkare abundis botele. Ne estas multe da turistoj en Albanio, kaj pro tio eble la ŝtelistoj ankoraŭ laboras en pli fruktodonaj landoj kiel Hispanio kaj Italio (Certe mi mem trovis kelkajn tie lastatempe!), kaj la policanoj ŝajne havis aliajn pli gravajn zorgojn (kvankam ili ofte haltigis nian ŝoforon survoje kaj kontrolis liajn permesilojn!).

La vojaĝo en Albanio estis multe pli glata ol mi atendis. Tio, sendube, estas pro la laboro kaj la konstanta bonkoreco de nia gvidanto Bardhyl. Li ŝajne neniam laciĝis, nek pro la ĉiutaga traduklaboro, nek pro niaj senfinaj demandoj, nek eĉ pro niaj plendetoj. Laŭ li, ĉio eblas kaj ĉio belas. Lia fako estas instruado de matematiko en tirana lernejo. Li diris ke liaj studentoj atingas la aĝon en kiu regas la hormonoj kaj tio postulas de bona instruisto multe da pacienco. Tio en li certe abundas. Ni ege dankas al li pro liaj multaj afablaĵoj kiujn li malavare disdonis al ni. Certe mi neniam povos pensi pri Albanio sen samtempe pensi pri li.

Do, ĉu vojaĝo al Albanio estas rekomendinda? Ho, jes! Tamen antaŭ via foriro, nepre petu konsilon de Bardhyl, kaj poste ĝuu (antaŭ la alveno de la turistaj kaj ŝtelistaj hordoj).

*Se vi hazarde troviĝos en la regiono de la nord-sloveniaj montoj, ne hezitu halti ĉe Lago Bled, kie mi pasigis du el la plej belaj tagoj de la nuna jaro. – red.

Tirana 2001

venu festi la oran ison kaj bonvenigi la oran oson!

Nun venas la tempo fari noton sur vian kalendaron! La Jubilea Kongreso de ELNA okazos en Sacramento, Kalifornio, la 21-24an de junio, 2002. Tiam ni festos la 50an, oran, datrevenon de la naskiĝo de ELNA. Estas aparte signifiplene ke Sacramento estos la gastiganta urbo por ĉi tiu kongreso, ĉar en Sacramento mem ELNA ekvidis la taglumon. Estas bedaŭrinde ke neniu el la iniciatintoj de ELNA povos korpe ĉeesti, sed ili certe partoprenos spirite.

Ni kongresos en la Hotelo Hawthorn Suites, lokita ĉe la nordokcidenta flanko de la urbo. La hotelo situas ne for de la urbcentro kaj la historie riĉa Old Sacramento, kiu etendiĝas laŭ la Rivero Sacramento. Malantaŭ la hotelo troviĝas riverborda parko, kie komenciĝas bicikla vojeto trapasanta mejlojn da riverbordaj pejzaĝoj. La hotelo troviĝas ne for de la Internacia Flughaveno Sacramento, kaj proponas senpagan veturigon por gastoj

alvenintaj aviadile.

La LKK nun evoluigas taŭgan programon por ĉi tiu Kongreso. Kelkaj programeroj jam estas deciditaj. Ekzemple, ĉu vi scias kiel inĝenieroj dezajnas pendpontojn? Ano de ELNA, kiu estas tia inĝeniero kaj kiu laboras evoluigi dezajnon por nova pendponto en la San-Francisca golfa regiono, klarigos la dezajno-proceson por ni. Ĉu vi volas plibonigi vian parolkapablon? Ni planas serion de konversaciaj rondoj je pluraj niveloj por ke ĉiu gajnu fidon aŭskulti kaj paroli Esperanton. Ĉu ankaŭ vi aliĝu kiel gastiganto en la adreslibro de Pasporta Servo? Kiaj estas la rekompenoj? Vi havos okazon aŭdi rakontojn de gastigantoj pri iliaj plej ŝatataj gastoj (kaj eble pri iliaj gastoj el infero!). Kaj ne forgesu la apartan aŭkcion kiun ni planas!

Kompreneble okazos Interkona Vespero, Distra Vespero kaj Bankedo. Diversaj ekskursoj tra la urbo (kaj eble al

mondfamaj vitejoj kaj vinkeloj en la Napa Valo!) sekvos la Fermon de la Kongreso lundon matene. Aliĝilo kaj la unua Kongresa Bulteno baldaŭ alvenos al vi, samtempe kun la renoviga pakajo de ELNA. Tiam vi eĉ povos indiki viajn ekskurspreferojn.

Ĉu vi havas ideon pri programero kiu interesos kongresanojn? Bonvolu informi nin. Kaj, se vi mem volas prezenti programeron, ni certe bonvenigos vian proponon. Ju pli da partoprenantoj, des pli interesa, valora kaj memorinda por ĉiuj estos la Jubilea Kongreso de ELNA.*

La pasintaj 50 jaroj estis oraj por ELNA. Ni festu tiun Ison en Sacramento, kaj strebu por ke la Oso estu eĉ pli ora!

*Bonvolu sendi viajn ideojn kaj proponojn pri programeroj al: Henry STUDER, 908 Villanova Dr, Davis CA 95616; hestuder@ucdavis.edu.

Catastrophe Inspires World Solidarity

"But [...] close to [ground zero], it looks like a scene from war. Constantly fearing the next attack, people are digging through the rubble of their houses, looking for — what? Valuables? Family photos? The family itself?"

The September 11 catastrophe in New York, Washington DC and Pennsylvania very much reminded me of the one I lived through six years ago in Japan. The above quote is a translation of an article I wrote at the time, describing scenes from Kobe after the Great Hanshin Earthquake in January of 1995. I lived only 40 miles from the earthquake's fault line, the center of the quake. Fortunately, there was only minor damage in my town, Kameoka, but we certainly felt the tremors, both of the earth itself and of the fear that they instilled. The death toll for the earthquake one week afterwards was over 5000; a year later it had climbed to over 6000. It seems to be about the same magnitude as September 11's catastrophe.

What brought home the similarity, though, was the aftermath. Within a few hours, we began receiving the first of many messages from around the world, offering condolences and solidarity. Some, including one from Uzbekistan, said, "If there is anything we can do to help, please let us know."

These messages come from Esperantists around the world. Many are written by the president or other representative of a national, local, or international Esperanto organization, but others are from individuals with no particular authority to represent others. In 1995, they came mostly by fax but also by various other means; in 2001 almost exclusively by email.

I wish the whole nation could read these letters. They are very touching and encouraging. In a time of great sorrow, it helps to be reminded that many people all around the world really do care. ELNA received over 50 such messages from about 40 countries and international organizations from every populated continent, including such places as Croatia, Bosnia and Hercegovina, Yugoslavia, Bulgaria, Romania, Russia, Ukraine, Lithuania, Armenia and many other countries in Europe, Israel, Iran, Pakistan, Uzbekistan, China, Korea, Japan, Australia, Togo and the African commission of UEA, Cuba, Colombia, Venezuela, Argentina, Mexico, Canada, the European Esperanto Union and other Esperanto organizations around the world.

Many thanks to all who expressed their support.

Joel B.

Ferencz MÓZSI

MALESTAS

malestas justaj militoj
maljustaj vivoj

senĉese l' Tero sangas

dolor' ne havas naciecon
tristeco religion
ofendoj estas naciaj

sed niaj vundoj
estas malhomaj vundoj
kuraceblaj
sed neniam resaniĝantaj

nigraj blankaj flavaj
unuforme ploras
sed historio senlarmas

El la hungara tradukis Ionel ONET

Literatura 2001 odiseado

Literatura suplemento al esperanto USA 5/2001

Howard HAMMOND (n. 1956)

D-RO KASANDRO

La maljuna barbulo, portanta blankan vestaĵon, sidiĝis ĉe tablo kaj ŝaltis lampon. Malrapide, zorge, li prenis notlibron kaj plumon el la poŝo. Flegistino alportis glason da akvo kaj metis ĝin apud la paperon. La maljunulo malatentis tion, ferminte la okulojn kaj preĝante. Poste li enmanigis la plumon kaj ekskribis.

“Kiu estas tiu maljunulo?” demandis nova flegisto.

“Ho, tiu estas D-ro Kasandro,” respondis la sperta flegistino. “Kvankam doktoro, li mem estas paciento ĉi tie. Kompatinda tragikulo... Ŝajnas, ke li estis doktoro en ĉi tiu malsanulejo. Li penis kuraci iun knabinon, sed ordonis la malĝustan medikamenton kaj senintence mortigis ŝin. Lia menso ne povis akcepti ŝian morton kaj li freneziĝis.”

“Kion li skribas?”

“Nenion. Li nur desegnas cirklojn.”

Sed la cirkloj ja havas signifon. Ni atendu pacience kaj rigardu super la ŝultro de la kompatinda doktoro. Jen la cirkloj, sed ni rigardu pli zorge... Kvazaŭ tra prismo, tra kristalo, ni alĝustigu specialajn okulvitrojn kaj iom post iom komprenu tion, kion skribas la kompatinda D-ro Kasandro...

... Mi vidas vin ĉi tie, Tina. Ho, Tina, kiom da fojoj mi petis vian pardonon! Kaj mi daŭre petas kaj eterne petos vian pardonon. Kial vi restas kun mi, Tina? Ĉu por turmenti min? Ŝajnas, ke ne. Vi scias, ke mi mem pli bone ol iu ajn scipovas turmenti min. Male, ŝajnas, ke vi restas kun mi kvazaŭ por konsoli min, por helpi min. Vi neniam parolas, sed ĉiam ridetas. Kiel bele vi aspektas, kiam vi ridetas, Tina!... Vi scias, Tina, ke mi dankas al Dio pro tio, ke vi restis kun mi. Alie, mi sentus min tiel sola. Nun, mi povas paroli kun vi, kvankam vi neniam respondos...

Vi scias, Tina, ke oni diras, ke mi estas frenezulo. Eble oni pravas. Vi ridetas al mi. La frenezeco ne gravas al vi. Nu, kio gravas al vi? Ĉu ne viaj ge-

patroj? Kial vi ne restas kun ili? Aŭ eble mi bezonas vian helpon pli ol ili? Mia familio mem mankas al mi. Ĝi gravas al mi. Sed ĝi ne havu tian monstron, mortigan doktoron kiel patron... kiel edzon... Do, mi liberigis ĝin kaj senliberigis min... Vi ridetas... Vi komprenas ĉion, knabino... Pli bone ol maljuna doktoro... Vi estas kuracisto por doktoro... Almenaŭ por eks-doktoro...

Ĉu eble vi povos kuraci miajn vidaĵojn, Tina? Ekde mia freneziĝo, mi daŭre antaŭvidas ĉion. Nun vi ridas... Nu, vi pravas. Se vi kuracus miajn vidaĵojn, mi ne plu vidus vin! Kaj viaj vizitoj ja plaĉegas al mi! Tamen, miaj vidaĵoj estas foje teruraj, kaj mi ne povas regi ilin. Jen mi antaŭvidas la flegistinon, alportantan glason da akvo; jen mi antaŭvidas tertremegojn kaj la malsanulejon detruotan. Ili ne estas halucinoj, ĉar laŭ la scio de frenezulo ili ja realiĝas... Kaj vi, Tina, vi ne estas halucino... Do, mi ne estas tiel freneza... Kaj se mi avertus aliajn pri miaj teruraj vidaĵoj?... Ĉu iu kredus la vortojn de frenezulo?

Nu, Tina, kion ni faru por amuzi nin? Estas malfacile ludi kartojn skribante. Kial mi skribas? Por klarigi miajn pensojn, kiel mi povas. Plue, mi iam kredas, ke se mi ĉesus skribi, vi ĉesus viziti min. Vi ridetas ankoraŭ... Sed... Kion? Tiun muron? Vi montras la muron... kaj vi alvokas min tien... Vi volas, ke mi sekvu vin tien? Sed vi trairas ĝin kaj mi ne estas fantoma! Ho, Tina! La muro ekbriliĝis... Jes, mi esta preta... Mi kuniros kun vi, karulineto...

“Atentu! D-ro Kasandro, ŝajne, ekmortis! Geflegistoj! Helpu min revivigi lin...” Sed estas vane, ĉar D-ro Kasandro ne plu estas en la ĉambro. Li jam estas pasinta tra la muro, kun sia gvidantineto... Ĉiukaze, morgaŭ komenciĝos la tertremegoj...

Albert GOODHEIR (1912-1995)

STONE MARKINGS FROM THE BRONZE AGE

Leaves colored the mountains.
I hiked beneath migrant clouds
through a pathless heath.
Pushing through scrub-brush
I stumbled upon a naked stone,
a rough rock which is covered
by handmade symbol-markings:
little hollow basins surrounded
by four or five concentric circles.

Three thousand years ago a hand,
wondering at the migration of clouds
and seeking the unchangeable,
made a mark of immortality,
carved a code: spheres of light,
water-rings of a stone-throw,
ideally mirror the limitless.

You are wise, bronze-age brother.
You know: great glory crumples;
time erodes the bronze sword;
helmets rust with the bones;
battlecries fly away with the wind;
tribal pride will die with defeat.

A cleansed door of perception
shows signs of immortality:
the shine of eyes, hair;
forest colors in the mountains;
the serpentine winding of a river;
the migrant markings of a tale,
which I read gradually
(which reads me and includes
both of us with trees, clouds?).
By hand more than by brain you conceived
your speech beyond thought:
passing through limits of time
you are here in your carved signs.

Translated from Esperanto by Miko SLOPER

Anna BENNETT (n. 1950):

Por kio mi laboras...
Oferas miajn sperton kaj talenton?
Revas mi – kaj ankaŭ agas.
Paco ja estas la celo!
Anstataŭ revii sen espero,
Certe eĉ unu solulo
Ofte povas helpi aliulon.

Tristan TZARA (1896-1963)

FRIDO FLAVA

ni iras nuboj inter eskimoj
plibeligi la konvaleskon de niaj pensoj botanikaj
sub krepuskoj torditaj
rubo verdiĝinta vibranta
blanka

mi ordigis miajn promesojn sukeraĵejo hotelisto en sia butikoj
paŭlovnioj definitivaj
la malproksimigo disvolviĝas glacie kaj akre kvazaŭ diliĝenco
malproksimigo pluvoza
adoleskanto
aliloke sonora

pasanto febra kaj putra kaj
rompita kaj brodaĵoj ripareblaj
mi pensis pri io tre ĝena
aŭtuna kalendaro en ĉiu arbo
mia am-organo estas blua
mi estas mortiva sinjoro blu-blu'

kaj el la kadavro lando stranga altiĝas
altiĝas altiĝas al aliaj astronomioj

El la franca tradukis Ionel ONEȚ

Walt WHITMAN (1819-1892)

KANTO DE LA LIBERA VOJO — fragmento —

Gaje paŝante, mi ekiras la liberan vojon,
Sana, senmalhelpa, kun la mondo antaŭ mi,
Kun la longa, bruna irejo antaŭ mi, kondukanta kien ajn mi elektas.
De nun mi ne petos feliĉon, mi mem estas feliĉo,
De nun mi ne plu ploreto, ne plu prokrastos, bezonos nenion,
Forkonfesinte endomajn plendojn, librarojn, ĉikanajn kritikojn,
Forta kaj kontenta, mi vojaĝas laŭ la libera vojo.

Tradukis el la angla Maurice J. WITTENBERG

DEKLARO

Amikecon kaj bonvolon ni kunhavas.
Gasti kaj gastigi: per tio
Amikojn ni malkovras
Sen limoj de lingvo aŭ lando.
Mi? Sole? Eble ne –
Individue sukcesas ni... kune!

LA SIMIETINO

“Sed se homo volas esti sola,
tiu rigardu la stelojn. ...
Se la steloj aperus unu
nokton el mil jaroj, kiom la
homoj kredus kaj adorus ...”
(Ralph Waldo Emerson,
Naturo, ĉap. 1)

“Mi ripozas ĉi-nokte
en la Templo de l’ Supraĵo.
Mi povus pluki la stelojn.
Mi ne riskas en la silento
laŭtparoli,
timante ĝeni
la ĉielloĝantojn.”
(Li Po, *La templo de l’ supraĵo*,
Esperantigis William Auld)

Ŝi naskiĝis sur la senfina stepo, sub la monda arbo.

Mi ne scias, kie aŭ kiam tio okazis; ankaŭ tion ne scias la homo, kiu rakontis al mi ĉi tiun historieton. Tiu diris al mi, ke sur la stepo troviĝis ankaŭ gigantoj kaj drakoj, kaj ĉe la horizonto oni povis vidi, sub la plena luno, frostan bluan glimadon. Sed ĉu temis pri Afriko aŭ Azio aŭ iu en nia tempo tute ne konata kontinento, mi ne scias; la drakoj povis esti la lastaj dinosaŭroj, aŭ eble posteuloj de la gen-inĝenieritaj flugbestoj de la estontaj jarcentoj; simile, la gigantoj povis esti gigantopitekoj el la neimagebla pasinteco de la homaro, aŭ eble la pranejoj de la megasolduloj kiuj batalos en la finaj mondmilitoj; kaj glaciepokoj okazis en la fora pasinteco kaj verŝajne okazos ankaŭ en la fora estonteco.

Eĉ la arbo ne donas indikon. Ĝi povas esti unu el la supersalikoj, kiujn postlasos la malaperonta homaro; aŭ ĝi povas esti tiu jam formalaperinta monda arbo, kiun la skandinavoj ankoraŭ memoras sub la nomo Yggdrasil kaj la ĉinoj – kiel Jianmu.

Ŝi estis simietino kaj ŝia popolo, la simietoj, estis la popolo de la monda arbo, regantoj de la ĉirkaŭanta stepo. Ili ne estis malinteligenta popolo; ili vidis la universon ne tute malsame ol ni, kaj ankaŭ tio povas indiki aŭ pasintan aŭ estontan epokon. Nu, kiel mi diris, ili estis arbo-popolo. La infanoj naskiĝis sur la grundo de la stepo kaj je tre frua aĝo devis komenci grimpi sur la arbo kaj neniam plu reveni al la tero ĝis la morto. Kaj se vi tuj vidus la evidentan absurdaĵon, nu, mi simple diru, ke la simietan popolon ne ĉiam regis tio, kion ni ŝatas nomi “logiko”.

Por ŝi, tamen, io pli ol la subkonscia rasa pelo logis

ŝin al grimpado en la arbo. Kvankam la arbo staris nemezureble alta kaj nemezureble vasta, ĝi tamen foje lasis, ke vido de la ĉielo trapasu ĝian foliaron. Ŝi ne trovis aparte interesa la tagajn vidaĵojn de sunaj ekbriloj aŭ ĉielbluaj flikaĵoj; sed kiam la nokto falis kaj aparte kiam la luno, tiu granda kaj pala vizaĝo kiun adoris la aliaj simietoj, ne estis sur la ĉielo, ŝi foje povis vidi la subitan ekbrilon de tiu aŭ tiu stelo. Kaj ŝi miris kaj scivolis: pri kio temas? Kaj iel eniris ŝian kapon, ke se ŝi sufiĉe grimpos sur la monda arbo, ŝi povos atingi tiujn etajn ekbrilojn kaj kompreni, kio ili estas, de kie ili venis kaj kien ili iros.

Do, celante la stelojn ŝi ekgrimpi sur la monda arbo.

La monda arbo estas ne nur neimageble alta, ĝi estas neatingeble larĝa, kun multaj, multegaj branĉoj kiuj kreskas horizontale el la trunko. Multaj branĉoj estas eĉ pli grandaj ol la plej grandaj arboj de la mondo esplorita de ni, kaj posedas mem amason da branĉoj. Multaj simietoj forlogiĝas de la flankaj branĉetoj, eĉ la plimultaj. Kelkaj devias por serĉi birdonestojn kun bongustaj ovoĵoj. Kelkaj timas grimpi tro longe for de la tero, kaj volas ĉiam resti apud ĝi; tial la plej malsupraj branĉoj svarmas je simietoj. Eĉ por tiuj, kiuj komence celas la supron, ju pli alten oni grimpas, des pli laca oni fariĝas, kaj la allogo de la flankaj branĉoj ofte fariĝas nerezistebla. Kaj ni ne forgesu la allogon de aliaj simietoj. Eĉ la plej kuraĝa simieto ne volas tro longe disiĝi de siaj kunuloj. Do, ju pli alte oni iras en la monda arbo, des malpli multe oni trovas anojn de la simieta tribo.

Sed la steloj daŭre altiris nian simietinon.

En la komenco, ŝi estis nur unu el la amaso, sed sufi-

ĉe rapide forfalis ŝiaj fruaj kunuloj. Iam, ŝi haltis sur la radiko de branĉo – jam ne tiel granda kiel tiuj, kiuj etendiĝis ĝuste super la tero – kaj ĉirkaŭrigardis. Tie kaj tie ŝi povis vidi movon de folioj, kvazaŭ io preteriris. Unu-du fojojn ŝi vidis alian simieton, kiu ankaŭ celis la supron; sed pli ofte temis nur pri foliflirto pro venteto.

Ŝi nutris sin per la donitaĵoj de la arbo – ovojn, fruktojn, la manĝeblajn foliojn de iu liano, kiu simbioze vivis kun la arbo. Post iom da tempo ŝin trafis inklino al la ĝenerale malaperintaj kunuloj. Ŝi kelkajn fojojn flankeniris por trovi virsimieton, kiu eble akompanos ŝin, kaj certe ŝi estis tiel alloga, ke ĉiun fojon iu rapide troviĝis, kaj dum iom da tempo grimpis apud ŝi. Sed ĉiam, finfine, la vojo fariĝis tro malfacila aŭ – por ili, se ne por ŝi – promesomanka, kaj ĉiuj defalis kaj ŝi devis pluiri sola.

La supreniro daŭris tre longan tempon; en ŝia felo oni jam povis vidi kelkajn grizaĵetojn. La steloj pli ofte aperis antaŭ ŝi, ĉar la branĉoj estis malpli grandaj kaj la foliaro ne estis tiom densa. Malgraŭ tiu kreskanta promeso de la steloj, ŝi pli ol unu fojon haltis kaj demandis al si: Kial? Ĉu ne estus pli bone simple eliri sur unu el la flankaj branĉoj, trovi aliajn simietojn, fini la vivon kiel unu el ili? Sed, kiel mi jam indikis, la flankaj branĉoj jam estis malpli grandaj kaj, cetere, malpli multaj. Kaj ŝi neniel povis decidi malsupreniri de la punkto jam atingita. Do, vole-nevole, ŝi devis daŭrigi sian vojon al la supro.

Kiel mi skribis supre, la monda arbo estas nemezurable alta, sed pro persisto kaj eksterordinare longa vivo la sola kaj soleca simietino finfine elŝovis sin elinter la plejsupraj branĉoj kaj subite trovis la pinton de la arbo. Ĉirkaŭ ŝi la mondo videblis, ne nur la stepo sed la horizonta montaro, kaj la vastaj glaciaj ebenaĵoj ĉe ĝia alia flanko. Iel ne surprizis ŝin, ke tiu horizonto cetere mon-

tris fortan kurbon; estis kvazaŭ ŝi staris centre de la luno mem. Ŝi ekvilibrigis sin sur tiuj branĉetoj, kiuj videble kurbiĝis sub ŝia pezo, kaj rigardis supren – kaj jen, ŝi povis vidi super si la ĉielan volbon, sur kiu brilis la promesantaj steloj kaj galaksioj, kaj tiu promeso estis: se vi atingos nin, vi povos lerni, kio ni estas, de kie ni venis kaj kien ni iros. Sed jam estis evidente al ŝi, ke la supro de la arbo ne estis sufiĉe alta por tio.

Jam maljuna ŝi estis, pli maljuna ol iu ajn alia simietoj; ŝiaj samtempuloj ĉiuj jam forpasis kaj refalis teren, por redoni sin al la grundo. Ŝia felo estis plene griza kaj glimis arĝente sub la frosta lumo de la steloj. Ŝiaj okuloj, iom strabaj pro la aĝo, rigardis supren. Ŝi devis senti, ke la steloj perfidis ŝin, sed iel ŝi komprenis, ke tio ne okazis, ke se ŝi nur scios kion fari, ŝi ankoraŭ povos atingi la stelojn kaj lerni la respondojn al tiuj demandoj.

Ideo trafis en ŝian kapon. Ŝi ne sciis, kiom longe for estas tiuj steloj super ŝia kapo, sed ŝi jam grimpis al la plejsupro de la plej alta arbo en la universo kaj ŝi ne estis preta rezigni. Restas unu ebleco.

Ŝi iomete kaŭris sur la branĉoj sub siaj simietaj piedoj, kiom eble plej ŝi streĉis la muskolojn en la kruroj, ŝi delasis sian tenon ĉe la arbopinto ...

... kaj ŝi eksaltis.

*
* *

Tie la historieto finiĝis. Mia informanto ne havis plian informon pri la sorto de la simietino. Sed mi mem konkludis, ke, kvankam la logiko postulas unu finon de la historieto, la espero permesas alian. Kaj, kiel mi jam indikis, la simietan popolon ne ĉiam regas la logiko. Do por tiu nia amata simietino, mi preferas akcepti la esperon ol la logikon. Eble ankaŭ vi povas tion fari.

Edwin GROBE (n. 1927)

KOLORADO-RIVERO

Mi raportu al vi pri estinta titano,
Kiu pro homa misfaro fariĝis nano.
Temas pri mirinda Kolorado-Rivero,
Fluinta abundege en reĝa mistero,
Dum milionaj da jaroj, tute laŭvole,
Tute senĝene, ĝis alvenis, malbonrole,
La blanka raso. Rezulte, digoj, baraĵoj,
Lagoj, kanaloj kaj ceteraj homtrudaĵoj

Senakvigis, sensangigis tiun antaŭan
Ciklopon. Jes, atingante la hodiaŭan
Meksikian landlimon, altembarasita
Pigmeo ĝi nun fariĝas, multĉagrenita
Fosaĵeto sen sufiĉe da energio
Por finflui ĝis la Golfo de Kalifornio.

ESPERANTO ON-LINE

Back when I first discovered Esperanto on-line, at the end of the eighties, it was through the medium of CompuServe's **FLEFO**, to which I contributed messages and quite a number of documents for its archives. That was a different age, and while **FLEFO** may still exist on CompuServe (along with a similar group on AOL), most of the action today – at least that part I'm familiar with – is on the internet. And it's about the internet, specifically mailing lists, that Ionel has asked me to write a few words.

My first internet Esperanto mailing list, and presumably the only one at that time, was **esperanto-l**. It remains, today, perhaps the most vigorous list, with anywhere from 20 to 60 messages a day, depending on what's going on in the world. It operates out of a California server, **esperanto.org**, though you can receive messages to this list (though not send them) through YahooGroups. It's gatewayed with the UseNet newsgroup **soc.culture.esperanto**, so you can also interact with the list through the newsgroup if you have newsgroup software (included in Netscape and Outlook Express) and access to a news server.

esperanto-l, if the most vigorous, is far from the only mailing list in Esperanto. Early on, a group of central European environmentalists created a list called **VerdVerd** to allow them to discuss environmental matters in Esperanto. Later on, Prof. Jouko Lindstedt at the University of Helsinki created two separate groups, one (**DENASK-L**) for families that use Esperanto at home and one (**BEJA-LISTO**) as a more general list for discussion of matters pertaining to the Esperanto language and the associated Esperanto culture. Because Lindstedt, as administrator, maintains an iron hand on both lists, and because certain topics are essentially banned, a lot of the problems that plagued other lists (and continue to do so today) do not appear here.

The explosion of lists came, however, with the appearance of servers completely devoted to public mailing lists. Perhaps the best-known of these is YahooGroups, which has inherited all the lists from earlier list servers eGroups and OneList. Anybody with access to a web browser can go into YahooGroups and create a list; in fact, so many have done so that the YahooGroups administration now automatically deletes lists that are inac-

tive for three months. As an example, one young Hong Kong Esperantist created her very own list (**China_108**) with herself as its only member. You may suppose that communication between members was not very vigorous. When I discovered it, I joined it, which made two members and a total of two messages; later, a third party joined. Ultimately, YahooGroups deleted it.

If you search YahooGroups today using the keyword "Esperanto" you will find 157 groups currently active. Not all of these have to do with Esperanto. There are a couple of lists that use the word "Esperanto" in their descriptions as a metaphor. There are several Ido lists that continue to advertise their language, in their descriptions, as an "improved Esperanto." Several lists devoted to planned languages in general mention Esperanto in their descriptions (it being the touchstone against which all other planned language projects must of necessity be compared). On the other hand, there are a number of lists in Esperanto that don't use the word in their name or description; for instance, there are two lists for members of the *Universala Esperanto-Asocio* (**individuaĵ-membroj** and **uea-membroj**) which you will not find by looking for the word "Esperanto" since it is nowhere mentioned in the list descriptions.

There are lists for topics of interest. I subscribe to two lists established for the *Astronomia Esperanto-Klubo*. One of these, **aeko**, is of general interest to astronomy buffs. The other, **aeko-at**, is for those participating in the ongoing program to write a multilingual *Astronomical Dictionary* keyed around Esperanto. The dictionary is available on-line to those interested, and already includes, as well as a couple of thousand Esperanto keywords, translations in Portuguese, English, and two dozen other languages. Recently, an Iranian scientist working in France established a list in Esperanto devoted to the sciences in general (**scienco-esperanto**).

Some organizations also have lists of their own. UEA has the two mentioned above, as well as **landa-agado** for messages about activities of various national associations or individuals; it also has a more general list for sending out information (**e-inf**) as well as at least two lists for ethnic-language translations of press releases. I have recently established **elna-membroj** for members of ELNA.

There are regional lists. In the United States, those who want to be more active can sign up for **AktivUSONO**. On a more local level, there are lists aimed primarily at people residing in New England, northern California, Minnesota, the Seattle area, the Carolinas and Virginia, and, more locally in that latter region, the Triangle area of North Carolina. **USEJ** has its own discussion list (**usej-diskuto**) as well.

There are lists for students of the language. The most popular is **101_ESPERANTO**, which currently has around 270 members; another such list, aimed primarily at those whose native language is English (**E-B-L**), at one point had close to 200 members, but after a sudden, unannounced and unanticipated change of servers (and the disappearance of anybody with access to a subscriber list), its membership dropped to a dozen and is now back up to around 70.

Most, but not all, lists are open to anyone who cares to join. There are exceptions. The Academy of Esperanto, the Executive Board of UEA, UEA's Committee, and ELNA's Board all have private lists, into which you will not be invited unless you are a member of said body. You won't get into the list for the Local Congress Committee for next year's ELNA congress, either, unless you're in the committee. **elna-membroj** is supposed to be restricted to ELNA members, but I as administrator haven't been paying much attention yet to whether people asking to join are indeed members or not; however, as the list is more used, that is likely to change. To get into UEA's **individuaĵ-membroj** you have to send an E-mail to an address at UEA's central office; they'll sign you up after determining from their files whether you have a right to join or not. **landa-agado** is similarly restricted, but I found out that it's easier to join than it's supposed to be. But by and large mailing lists are open to anyone who cares to join.

You can create your own lists if you want to go to the effort. I've created six lists, with varying levels of membership and use: **esperanto-nordkalifornio**, the list for Esperanto speakers in my local area (useful for sending out notifications of various meetings, using YahooGroups' calendar service); **elna_kongreso_2002_lkk**, the above-mentioned membership-restricted list for next year's ELNA congress planning; ➔ p. 6

NEW FROM THE BOOK SERVICE

ANGLA-ESPERANTA MEDICINA TERMINARO, YAMAZOE Saburoo. This large specialty dictionary contains about 28,000 medical terms in English with Esperanto translations based on those culled primarily from PIV and the *Teknika medicina vortaro* de BRIQUET. The author supplied many translations not found in those works by adapting words primarily from English. 2001. 720p. 210x150. Hardbound. Poland. ISBN 83-908748-1-4

ANG001 \$37.00

AVENTUROJ DE PIONIRO, Edmond PRIVAT. A collection of radio talks in easy Esperanto by the eminent journalist who became a key figure in the Esperanto movement while still a teenager. His adventures include several in the USA, where he met President Theodore ROOSEVELDT. Iranian reprint of the 1963 edition. 143p. 210x140. Paper.

AVE006 \$15.10

ESEOJ MEMORE AL IVO LAPENNA, Carlo MINNAJA Ed. A fascinating collection of personal memories by 29 authors about the architect and builder of the modern World Esperanto Asocion (UEA). With CD of three keynote speeches by LAPENNA,

one of Esperanto's best orators. 2001. 417p. 250x180. Paper. Denmark. ISBN 87-087089-09-2

ESE002 \$50.40

ESPERANTO EN LA 21A JARCENTO, LEE Chong-Yeong et alii. A wide-ranging study of how Esperanto relates to the world around us, with ideas on how it could or should relate in the coming century, and numerous documents relating to the topic. Additional related essays from eminent Esperantists around the world. 2001. 392p. 220x150. Paper. Korea. ISBN 89-87281-06-X-93790

ESP048 \$15.90

LIBRO DE MIRINDAĴOJ, LA AŬ LA PRI-SKRIBO DE LA MONDO, Marko POLO. Trans. Daniel MOIRAND. Although this work, written at the end of the 13th century, was not taken seriously for a long time, it has come to be a milestone in the history of the world—the first detailed account of a European's voyage in Mongolia, China, and Southeast Asia. Series *Oriente-Okcidento* no. 34. 2001. 445p. 210x150. Paper. Netherlands. ISBN 92 9017 075-1

LIB007 \$36.90

LOTUS-LANTERNO, trans. YU Tao. A

full-color children's book from China with illustrations that look like Disney-esque animation cells. A mythological adventure involving gods, Budha, and humans fighting against injustice. 2000. 112p. 220x160. Paper. China. ISBN 7-5052-0435-1

LOT001 \$7.10

MASKERADO ĈIRKAŬ LA MORTO, Tivadar SOROS (Teodoro ŠVARC). Edited and richly commented by Humphrey TONKIN, with forwards by the author's sons Paul and George SOROS (yes, the famous billionaire!). How the cofounder of the renowned magazine *Literatura Mondo* and his family lived through the Holocaust in Budapest. Illustrated. 2nd edition, 2001. 318p. 200x130. Paper. Netherlands. ISBN 92 9017 073-5

MAS001 \$26.90

VIVIR EN BABEL 2.0 (ACERCAMINETO A UN FENÓMENO LINGÜÍSTICO Y SOCIAL), Jorge Luis GUTIÉRREZ. A book on CD-ROM written in Spanish about Esperanto and the social, cultural and linguistic foundations for the international language. In PDF format, readable on any computer with *Acrobat Reader*. With TrueType fonts and other extras. 2001. Mexico.

VIV011 \$4.10

Esperanto in the media

Several references to Esperanto can be found in Michael G. Smith's book *Language and Power in the Creation of the USSR, 1917-1953*, published in 1998 by Mouton de Gruyter.

An excellent article promoting Esperanto was contributed to the 103 (Feb-Mar 2001) issue of *The Starfleet Communique*, by "Ricardo Keni", who wrote the article on page 1 of this issue of *Esperanto USA*. The article is aimed squarely at its target audience, members of "Starfleet", an international fan club for the Star Trek series of television and cinematic productions. On the first page of the article there is a picture of the Esperanto flag, and a few words about its history.

A review of *Incubus* took more than a page in the July 2001 issue of *The Alert*. Says the reviewer, "Oh yes; the dialogue is spoken in Esperanto, a language that was invented in the 19th century in hopes that it would become planet Earth's universal tongue. [...]"

Shatner provides a very tongue-in-cheek commentary (at one point, he claims that *Star Trek* was also intended to be spoken in Esperanto)"

Again, *Esperantic Studies* and *Esperanto USA* found their way into *Zine Guide*: the two Esperanto periodicals are briefly reviewed on page 57 of issue #5.

Derek Roff (Albuquerque NM) mentions Esperanto in a brief letter published in the Sep 2001 issue of *Annals of Improbable Research*.

Says Brian Bergstein (Associated Press) in *East Side Journal*, Sep 3, 2001: "We should be speaking Esperanto, perhaps even communicating telepathically." Why not, Brian, if that would help bring about a better world? *The Times of India* published on Oct 2, 2001 an article about Dr. F S Abdul Salam (Pune, India) and his involvement with Esperanto, along with his many other humanitarian activities.

(*daŭrigo de paĝo 5*) esperanto-politiko, where folks can get together to discuss (and argue about) international politics; elnamembroj, also mentioned above; progresantoj, a so-far little used list for those who feel they've advanced beyond the beginning stage; and kreado-anglalingva, for budding Esperanto literateurs in the English-speaking world (inspired by Valentin Melnikov's kreado list, which is primarily for those interested in translating Slavic literature into Esperanto). I've also been given co-administrator status for the E-B-L list, mentioned above.

To get a good idea of what lists are currently available, check out <http://www.yahogroups.com>. The magazine *Eventoj* at <http://www.eventoj.hu/snd-list.htm> also has a list of a couple of hundred Esperanto mailing lists.

Don HARLOW
(don@donh.vip.best.com)

Sep manifestoj DADA. Tristan TZARA. Tradukis Ionel ONEȚ. Berkeley: Eldonejo Bero, 2001. 52p. Broŝurita. ISBN 1-882251-32-6. Kodo: SEP007. Prezo: \$5.20

Ĉu vi jam ŝmiris vian naskiĝdatrevenan kukon dise sur via vizaĝo? Tio estas Dada. Ĉu vi jam spektis simiojn amaraĉi en la zoo? Tio estas Dada. Ĉu vi jam sentis vin kiel eksterterano sur via propra planedo? Tio estas Dada.

Dada estas via preferata panrostilo kaj mia sekreta hipopotamo. Ĝi estas la parfumo en la kalsoneto de via amikino kaj eĉ la lipharoj de la prezidento de Ĝibutio. Ĝi estas ja ĉio kaj nenio, arto kaj malarto, kreado kaj detruado, jino kaj jango en la granda ciklo de la vivo.

Antaŭ kelkaj monatoj aperis ĉe Eldonejo Bero la avangarda klasikajo *Sep manifestoj DADA* de Tristan Tzara. En tiu ĉi brila traduko, Ionel Oneț sukcesas kapti la genion de la rumani-devena verkisto. Tzara komencis verki en 1912 kaj estas rigardata kiel la fondinto de dadaismo: la avangarda artmovado, kiu revoluciis la tutan Okcidenton.

Historie, dadaismo elspuĝiĝis en Eŭropo kaj Usono kiel reago al la Unua Mondmilito. En tempo, kiam regas katastrofo, malico kaj korupto, oni rigardas ĉirkaŭ si kaj ekindignas, ke la vivo povas esti tiel ĥaosa kaj senseca. Subpremate de la sistemo, oni krias liberecon kaj serĉas eskapon. Dada rompas ĉiujn limojn, renversas ĉiujn potencojn, likvidas ĉiajn tradiciojn: totala spontanea artanarĥio!

Laŭ dadaismo, negativo cedas al pozitivo: oni devas detrui por konstrui, provoki por lumini. Se la mondo estas tiel absurda kaj feka, almenaŭ oni spertu ĝin kun amuzo kaj fantazio. Dada "estas tamen merdo, sed ni volas ekde nun kaki diverskoloro por ornamo la zoon de la arto kaj ĉiujn flagojn de

la konsulejoj." Homoj povas vivi kaj morti, sed Dada estas eterna kirlovento de kreado.

Dada havis fortan influon en multaj kampoj. La protestoj en Usono dum la 60-aj jaroj imitis tiujn de la dadaistoj en Zuriko, Berlino kaj Parizo. Eĉ la fundamentoj de moderna reklamado forte inspiriĝas de dadaismaj glubildoj kaj fotokunmetaĵoj.

Kiel esperantisto vi komprenas la spiritoron de Dada pli ol iu ajn. Vi amikiĝas kun homoj el diversaj landoj, lernas fremdajn lingvojn kaj strangajn kutimojn. Oni rapide malkovras, ke ne ekzistas unu sola vero aŭ pensmaniero. "Alia urbo, alia moro," diris Zamĉjo. Ĉio en la vivo estas ja arbitra. Eĉ la vorto Dada, kiu signifas en la franca "amato ĉevaleton", estis tute hazarde elektita el la vortaro. En la interkultura tohuvabohuo, Dada estas la universala balailo.

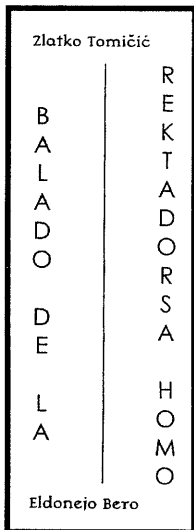
Dada estas radikala liberigo, totala malŝarĝo de ĉiuj endoj. "Nur Dada povas igi vin eskapi la sorton." Dada pentras universon sen limoj kaj sen tabuoj. Ja ĉio eblas! Kreu, dancu, bleku kaj leku!

Christian RICHARD (St. Catharines ON)

Balado de la rektadorsa homo. Zlatko TOMIČIĆ. Trad. Josip VELEBIT. Berkeley: Eldonejo Bero, 2000. 55p. Broŝurita. ISBN 1-882251-29-6. Kodo: BAL002. Perzo: \$4.40

Slavko Mihalić skribis pri la aŭtoro: "Tomičić estas poeto de vasta poezio, li ne ludas per trihara peniko – li skulptas per grandega ĉizilo, li rompas, li konstruas sur larĝa herbejo, li celas al vastego." Jen, la libro pretendas esti poezio. La titolo mem, *Balado de la rektadorsa homo*, sufloras tion.

La Balado mem ne estas trov-ebla en la libro. Eble ĉiuj sesdeko da pecetoj kiel tuto formas tiun literaturan formon, laŭ la kompreno de Tomičić. Mi tamen ne estas konvinkita kaj mia kompreno pri balado restas en la kadroj de la PIVaj difinoj.

La rezultoj de arto estas unueco de formo kaj enhavo. Tial ni devas prijuĝi la libron precize en tiu dialektika ligo.

La libro pretendas esti poezio, tamen tie ni trovas tekstojn kun rimedoj karakterizaj por la prozo, ne por la poezio. Fakte mi ne sentis poezion en la libro; tie mi trovas notojn kaj komentojn.

Se akcepti ke la libro enhavas ne poezion sed koncize registritajn sentojn kaj opiniojn de la aŭtoro pri temoj moralaj, intelektaj, sociaj, mi lokigus Zlatko'n Tomičić inter la plej elstaraj publicistoj kiujn mi legis: li trovis tre originalan formon

por transdoni siajn pensojn.

Eĉ se ne tiom pozitivaj estas miaj supraĵvortoj, mi invitas vin al tiu libro. Eble vi ne konsentos kun mi.

Ljubomir TRIFONĈOVSKI (Vraca BG)

DONACOJ ALELNADUM LA PERIODO 1 jul – 31 aŭg 2001 DONATIONS TO ELNA DURING THE PERIOD Jul 1 – Aug 31, 2001

GENERAL FUND: The Estate of Eugene H Thompson Jr: \$13 959.42; Ellen M Eddy: \$500.00; Lee A Miller: \$100.00; Mary J Gibson: \$100.00; Alex Tate: \$40.00; Anastasia Wasko: \$5.00.

CHILDREN AROUND THE WORLD: Children Around The World: \$560.00.

VIDEO FUND: David C Halley: \$1000.00; Derek Roff: \$100.22

Thank you all! Dankon al ĉiuj!

Bonvenon

al la jenaj novaj membroj de ELNA (aliĝintaj inter la 1-a de julio kaj 31-a de aŭgusto 2001)

Carlo DiCelico (Buffalo NY), Taylor Francis (Nevada MO), Kevin Joyce (Jersey City NJ), Bonnie & Richard Korp (Ballwin MO), Adam Land (Carrboro NC), Russel McConnell (Olympia WA), Bill Peckenpugh (Silverton OR), Chuck Smith (Harrisburg PA), Francis Talmadge (Milton WA).

NEW AUDIO TAPE CATALOG

A long-awaited updated audio-tape catalog of radio shows, speeches, book readings, telephone conferences, etc. was published recently and sent to all ELNA members and Friends of Esperanto. Unfortunately, an important piece of information was left off the catalog: the price. Each 60-minute tape costs \$5.00. Sales tax, shipping and handling, and discounts applicable. See order form.

We apologize for the oversight.

CO

Vojaĝu sekure Esperante

Zagreb bele gastigis la 86a Universalan Kongreson de Esperanto. Kiam kaj forta grupo de esperantistoj kaj la urbo subtenas la kongreson kaj finance kaj morale, ni ĉiam povas ĝui bonan organizadon kaj buntan programon. La Komitato de UEA elektis novan tre talentan kaj fortan estraron. Revenis al la estraro Humphrey Tonkin kaj Lee Chong Yeong, antaŭaj prezidantoj. La nova prezidanto, Renato Corsetti, jam dum unu jaro servis preskaŭ kiel prezidanto pro la malsano de Kep Enderby. Spite al la fakto ke kelkaj dungitoj de la CO rezignas, ni havas tre fortan estraron, kiu gvidos nin. "Gloran estontecon havos ni!"

Post la UK, dekkvin el ni iris al Slovenio kaj dektri pluiris al Albanio. (Vidu artikolon sur paĝo 3.) Eĉ en tiu malriĉa, turmentita lando, ni neniam sentis nin malsekuraj. Ni estis en la manoj de spertaj kaj laboremaj esperantistoj.

Vojaĝu Esperante en 2002

50a kongreso de ELNA

Sacramento, CA, 21-24 junio

Ni festos nian 50an jaron en la urbo kie ELNA naskiĝis. La LKK jam multe laboras – planu partopreni.

NASKE – la kutima 3-semajna kursaro de Esperanto

Use Esperanto-Vojaĝservo
for your travel needs

6104 La Salle Av

Oakland CA 94611

☎ 510/339-2001

☎ 510-531-0152

✉ lusiharmon@aol.com

Datoj ankoraŭ ne fiksitaj, tamen plej eble en junio kaj julio – en la San-Franciska regiono.

Por komencantoj, progresantoj kaj spertuloj.

La plej bonaj en la mondo!

87a Universala Kongreso de Esperanto

Fortaleza, Brazilo, 3-10 aŭgusto

In the last week of July, Fortaleza celebrates "Fortal" – one of the liveliest out-of-season carnivals in Brazil. For that reason the convention will start one week later than usual to avoid the crowds. The convention center is somewhat outside the city while the hotels and guest-houses are located near the beautiful beaches. I am going to Brazil this November to scout out the best way to handle needed housing for our groups.

On the way to Fortaleza I am planning to visit Manaus and Belém in Amazonia to investigate a pre-convention excursion there. After the UK, we will want to visit Salvador, Bahía, Rio de Janeiro and possibly Iguaçu Falls. If there is someplace that you would like to recommend, be sure to let me know before plans are finalized.

The Brazilian Esperanto League is one of the fastest growing and most active national organizations in UEA, and they are excited about hosting the 87th UK. The number and activity

of the young people is especially important, and their newsletter, *Brazila Esperantisto*, has improved a lot lately. In addition, the regional tourist office has prepared printed materials in Esperanto and they sent several thousand traditional scarves and straw hats for all the participants in the Zagreb UK!

Esperanto League for North America
PO Box 1129
El Cerrito CA 94530

Non-Profit Org
US POSTAGE
PAID
Leesburg FL
Permit # 1040